

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Educație interculturală pentru viitorii pedagogi

Materiale didactice distributive

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Educație interculturală pentru viitorii pedagogi

Materiale didactice distributive

Chișinău, 2020

Punctele de vedere exprimate în prezenta lucrare sunt cele ale autorilor și nu angajează în niciun fel instituțiile de care aceștia aparțin, tot așa cum nu reflectă poziția instituției care a finanțat elaborarea sau care a asigurat managementul proiectului.

Centrul Educațional PRO DIDACTICA
str. Armenească, nr. 13, mun. Chișinău, MD-2012
tel.: (022) 54 25 56, fax: 54 41 99
e-mail: prodidactica@prodidactica.md

Acest suport didactic a fost elaborat în cadrul proiectului „Promovarea și dezvoltarea educației interculturale în formarea inițială a cadrelor didactice”, implementat de Centrul Educațional PRO DIDACTICA, cu sprijinul Fundației pentru copii “Pestalozzi” din Elveția.

Director proiect: Rima BEZEDE

Coordonator proiect: Cristina BUJAC

Expert proiect: Viorica GORAȘ-POSTICĂ

Asistent proiect: Vitalie SCURTU

Echipa de autori: Tatiana ȘOVA, Veronica RUSOV, Lilia TRINCA, Oxana CHIRA,
Olga JACOTA-DRAGAN, Aurelia BEȚIVU, Eugenia FOCA

Biblioteca Pro Didactica
Seria Auxilia

Copertă și procesare computerizată: Nicolae SUSANU

EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ PENTRU VIITORII PEDAGOGI. Materiale didactice distributive, elaborate în baza Ghidului metodologic și a suportului de curs Educație interculturală pentru viitorii pedagogi

© Centrul Educațional PRO DIDACTICA, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți.
Toate drepturile rezervate.

Harta conceptuală

Bliț

Lucru în 3 grupuri, fiecare având câte un cuvânt-stimul:

- 1) *comunicare*,
- 2) *cultură*,
- 3) *comunicare interculturală*.

Harta conceptuală

Analiza, identificarea semnificațiilor conceptelor, creând niște formulare de argumentare. Alegerea unei definiții a *culturii* (din cele propuse). Elaborarea unei definiții proprii.

- „Cultura este modelul integrat al comportamentului uman, care include gânduri, vorbe, acțiuni și vestigii și care depinde de capacitatea oamenilor de a învăța și a transmite cunoștințe generațiilor următoare.” (Webster);
- „Cultura este acel complex care include cunoașterea, credințele, arta, morala, dreptul, obiceiurile, precum și alte abilități și deprinderi dobândite de om ca membru al societății.” (Robert Taylor);
- „Cultura este comportamentul dobândit al unei societăți sau al unui subgrup.” (Margaret Mead);
- „Cultura nu este decât ansamblul poveștilor pe care ni le spunem despre noi înșine.” (Clifford Geertz);
- „Cultura este modul de viață al unei societăți date, transmis din generație în generație, prin instrucție și prin experiență. Cultura include valorile, limba, stilurile de comunicare, pattern-urile de gândire și normele de comportament.” (The Concise Columbia Encyclopedia);
- „Cultura e o rețea de obiceiuri și pattern-uri construite pe experiențe anterioare.” (Deborah Tannen).

Ghid metodologic: pag. 32

Linia valorii

Clasificarea elementelor vizibile și a celor greu de descoperit ale modelului culturii *Iceberg*-ul, completarea tabelului de mai jos: arhitectura, valorile, arta, muzica, limba, istoria, bucatele tradiționale, normele; viziunea despre spațiu, natură, timp; obiceiuri și tradiții, stereotipuri de gândire. Argumentare. Completarea listei.

Partea vizibilă a culturii	Partea invizibilă a culturii

Ghid metodologic: pag. 33

Joc de rol

Alegerea și argumentarea selecției în baza următoarelor condiții:

„Ați început o lungă călătorie cu trenul, care va dura câteva zile. Împărțiți un compartiment cu alte trei persoane. Cu care dintre pasageri ați prefera să împărțiți/să nu împărțiți compartimentul:

- un bancher elvețian gras;
- un disc-jockey italian care se droghează;
- un african care vinde articole exotice;
- un rom care tocmai a ieșit din închisoare;
- o cântăreață de rock germană, feministă;
- un elev străin homosexual;
- o tânără româncă cu un copil mic;
- un englez ras în cap și beat;
- o prostituată seropozitivă;
- un refugiat foarte sărac;
- un soldat străin înarmat;
- o tânără care vorbește doar limba franceză?”.

Generalizarea și formularea concluziilor.

Ghid metodologic: pag. 35

Diagrama Venn

Relevarea legăturii între cele 3 noțiuni: *stereotip, prejudecată, discriminare*.

Prejudecăți	Stereotipuri	Discriminare
EMOȚII	CUNOȘTINȚE	COMPORTAMENTE
Ce simțim în legătură cu membrii unui grup (a judeca înainte sau în avans cunoștințe despre lucruri care urmează să se întâmple/se pot întâmpla)	Credințe generalizate despre cum sunt membrii grupului	Comportamente practicate în legătură cu membrii grupului

Analiza trăsăturilor semantice

Actualizarea cunoștințelor, marcarea presupunerilor în fiecare rubrică prin semnele „+”, „-” sau „?” (ce știi sau cred că știi).

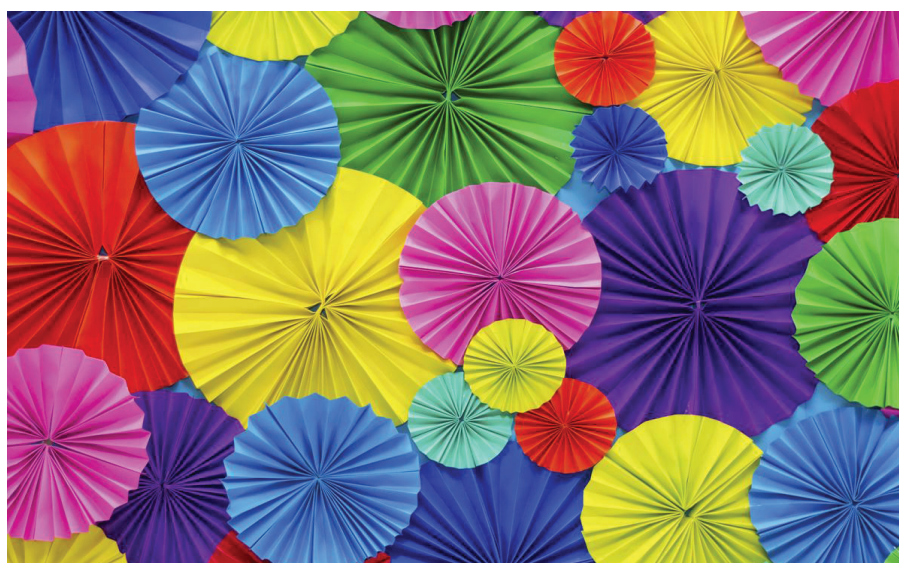
Cuvântul	Trăsătura semantică 1	Trăsătura semantică 2	Trăsătura semantică 3
Identitatea culturală			
Identitatea personală			
Identitatea socială			
Identitatea interculturală			

Ghid metodologic: pp. 37-38

Proiect de grup

Documentarea și completarea tabelului, pornind de la ideea că fundamentul cultural al simbolismului culorilor poate avea un impact pronunțat atunci când se încearcă comunicarea între oameni de pe diferite meridiane, implicând, eventual, neînțelegeri sau chiar reacții adverse.

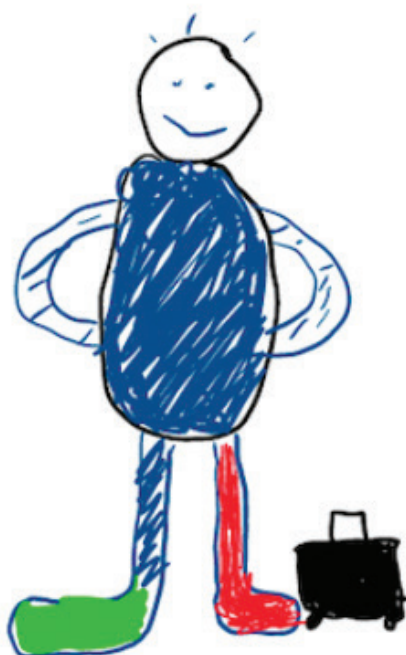
Culoarea	Asocieri pozitive				Asocieri negative			
	Cultura rusească	Cultura germană	Cultura britanică	Cultura franceză	Cultura rusească	Cultura germană	Cultura britanică	Cultura franceză
Gri								
Verde								
Roșu								
Albastru								
Negru								
Alb								

Ghid metodologic: pag. 38

Portretul limbilor în corpul tău

Identificarea și aprecierea plurilingvismului în baza unui desen. În schița alăturată, corpul uman conține limbile vorbite. Indicați limbile, poziția lor în corp, identificându-le printr-un semn caracteristic, simbol, culoare etc. Prezentarea desenelor și compararea acestora. Determinarea și caracterizarea trăsăturilor specifice unei limbi.

Româna

Rusa

Engleza

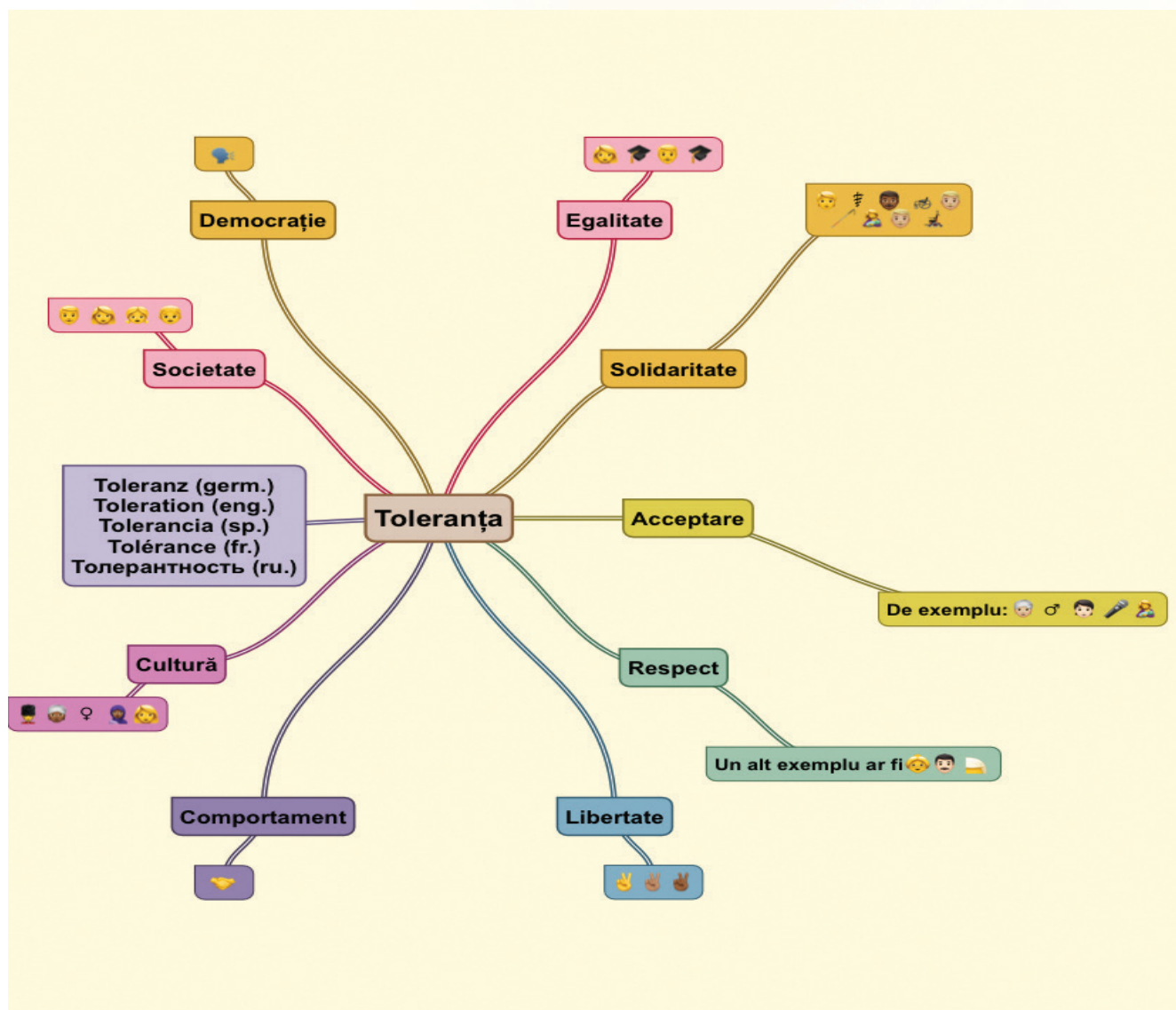
Germana

Gândește – Perechi – Prezintă

Antrenarea perechilor formate în dialogul intercultural prin prisma propriei experiențe: mobilități academice, școli de vară, vizite în afara țării. Prezentarea reciprocă a informației ce ține de toleranța din alte culturi. De exemplu:

- În Germania, lumea este foarte diversă, atât în familie, la școală, în universitate, cât și în stradă. Toți trăiesc alături de oameni diferiți ca etnie, limbă, cultură, aspect fizic sau religie.
- În Italia...
- În Franța...

Prezentarea în fața întregii asistențe a alocuțiunii comune despre toleranță. Discutarea problemelor întâlnite în afara țării.

Ghid metodologic: pag. 45

Brainsketching în 3 grupuri

Notarea pe poster a argumentelor în vederea conștientizării percepției specifice a timpului într-o anumită cultură. Argumentarea ideii că timpul constituie un element important al viziunii despre lume.

Grupul 1.

Cercetătorul Wersig consideră că, pentru conștientizarea percepției timpului într-o anumită cultură, trebuie de luat în calcul următoarele componente:

- *liniaritatea*: timpul trece;
- *monotonia*: trecerea timpului este mereu la fel;
- *ireversibilitatea*: ce a trecut nu mai poate fi întors;
- *continuitatea și cauzalitatea*: antecedentul implică ulteriorul;
- *direcționalitatea*: trecerea timpului are sens implicit;
- *sincronizarea*: în toate sferele vieții sociale funcționează același timp;
- *cumularea*: timpul cumulează tot și crește continuu.

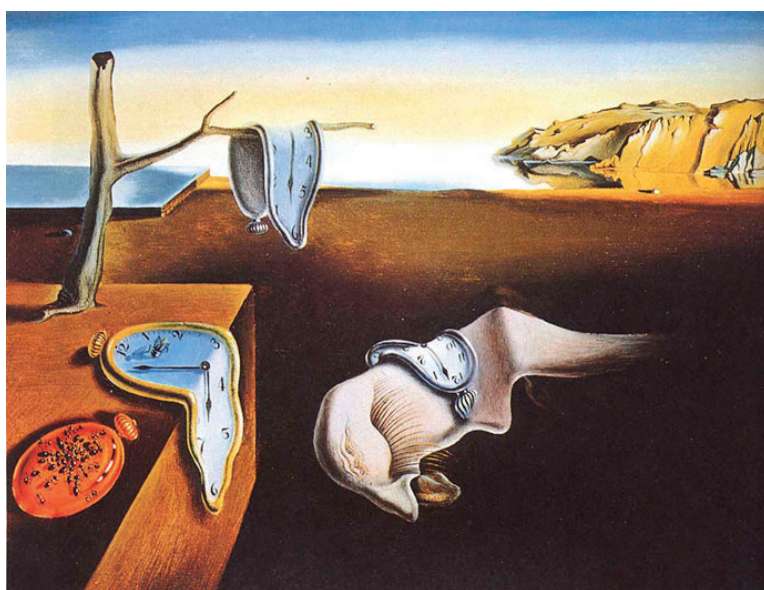
Grupul 2.

O. Weggel relevă trei diferențe de interpretare a timpului în cultura din Asia și Africa:

- după formă: timpul este nu liniar, dar ciclic;
- după dimensiune: timpul se arată nu ca o cantitate scalară, ci ca un discontinuum, în care momentele agreabile alternează cu cele dezagreabile. Primele trebuie valorificate, iar cele din urmă – evitate;
- după conținut: timpul nu este o unitate abstractă, ci una concretă – altfel zis, un proces trăit, valorificat la sărbători anuale și lucrări sezoniere.

Grupul 3.

Ținând cont de faptul că în multe culturi, cel puțin în cele europene și nord-americane, timpul e segmentat în trei părți – *trecut*, *prezent* și *viitor*, putem considera aceasta drept universalie? Enumerarea aspectelor importante ale viziunii etnolinguale a *timpului* la români.

Ghid metodologic: pag. 46

Discuții la carusel

Stabilirea parametrilor ce contribuie la crearea viziunii etnolingvare asupra lumii la purtătorii culturii respective. Identificarea parametrilor în funcție de care se caracterizează o cultură. Interpretarea discrepanțelor, analizând următoarele realități:

- 1) Un locuitor al orașului reține cu multă ușurință nume de străzi, dar nu poate diferenția animalele în turmă. Locuitorii mediului rural, din contra, diferențiază foarte simplu animalele, dar nu pot descrie o stradă a orașului modern. De ce?
- 2) În Vest, casele, străzile și alte obiecte au colțuri și linii, cu toate că în natură unghiuri drepte se atestă foarte rar. Casele triburilor africane nu au colțuri, iar pereții sunt rotunjiți. De ce?
- 3) Pentru nemți, culoarea roșie simbolizează dragostea, verdele – speranța, albastrul – devotamentul, negrul – doliul. În cultura chineză, mireasa purta rochie de un roșu aprins și verde, văduva – rochie din stofă nealbită, servitoarea – rochie de albastru închis.
- 4) Englezii evită contactul tactil în comunicare, în timp ce în România, Asia, Rusia, precum și în unele regiuni din Africa, contactul tactil este unul des utilizat.

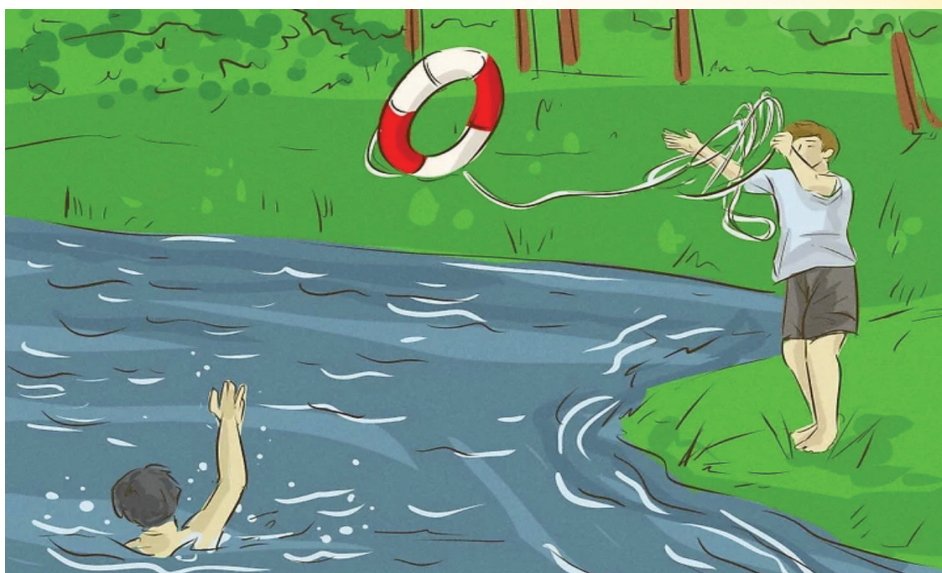

Ghid metodologic: pag. 48

Joc de rol

Călătoriți pe mare împreună cu soția, copilul și mama dvs. Vasul are probleme și începe să se scufunde. Sunteți singurul din familie care știe să înoate și nu puteți salva decât o persoană. Pe cine ați salva? Argumentați opțiunea.

(McCaffrey J.A., Hafner C.R. When Two Cultures Collide: Doing Business Overseas. In: Training and Development Journal, 39, nr. 10, 1985, pp. 27-29).

Această întrebare a fost adresată unui grup de bărbați din Asia și din SUA. În SUA, 60% au răspuns că și-ar salva copilul, 40% – soția și niciunul nu și-ar salva mama. În țările din Asia, 100% au răspuns că și-ar salva mama. Motivul? Oricând se pot recăsători și să aibă mai mulți copii, dar mama este unică.

Comentați alegerea, reperând sistemele de valori ale celor două grupuri prezentate. Analizați dacă ambele grupuri sunt orientate către familie și dacă perspectiva coincide: se pare că americanii acordă o valoare mai mare unității familiei prezente, în timp ce pentru asiatici, înaintașii valorează mai mult. Ce credeți dvs.? Care e perspectiva culturii române? Argumentați răspunsul, ținând cont și de expresiile frazeologice românești: „Unde-s doi, puterea crește”, „Frate, frate, dar brânza-i pe bani”.

Discuție la manej

Relevarea rolului literaturii artistice în consolidarea reprezentărilor stereotipice despre identitatea națională. Întrebările profesorului adresate elevilor:

- 1) Care sunt sursele pentru o descriere obiectivă a caracterului național al unei etnii și pentru identificarea etnostereotipurilor? (lucrări științifice, limba națională, folclorul, bancurile internaționale, literatura artistică, jurnalele de călătorie, experimentul);
- 2) Care este, în opinia dvs., rolul literaturii artistice în consolidarea reprezentărilor stereotipice despre identitatea națională? De ce literatura artistică are o importanță atât de semnificativă în formarea identității naționale? Argumentați-vă opinia și exemplificați.

Identitatea națională

Românii se autodefinesc ca fiind „ospitalieri, veseli, credincioși, sensibili, talentați, hâtri, așezați, molcomi, cumpătați”. „Leneși, săraci, violenți, alcoolici, afemeiați, nespălați, needucați” sunt doar câteva dintre calitățile atribuite românilor de către reprezentanții altor etnii.

Romanul mitic-baladesc *Baltagul* se deschide cu o parabolă despre obârșia popoarelor, un eveniment petrecut *illo tempore*, atunci când Dumnezeu „a pus rânduială și semn fiecărui neam”. Printre cei invitați la „scaunul împărăției”, pe lângă țigan, ungur, jidov, turc ș.a., se aflau și muntenii, care nu-și doreau decât „stăpâniri largi, câmpuri cu holde și ape line”. Dat fiind faptul că ajunseseră ultimii la împărțirea darurilor divine, ei nu au mai apucat nimic din acestea, iar, drept recompensă, Dumnezeu le-a zis că le poate da doar „o inimă ușoară, ca să vă bucurați cu al vostru. Să vă pară toate bune, să vie la voi cel cu cetera, și cel cu băutura, și s-aveți muieri frumoase și iubite” (M. Sadoveanu, *Baltagul*).

M. Sadoveanu reușește să surprindă realist, obiectiv, fără lirism trăsăturile definitorii pentru români: „Locuitorii aceștia de sub brad sunt niște făpturi de mirare. Luți și nestatornici ca apele, ca vremea; răbdători în suferinți ca și-n ierni cumplite, fără griji în bucurii [...], plătându-le dragostea și beția, și datinile lor de la începutul lumii, [...] mai cu samă stau ei în fața soarelui c-o inimă ca din el ruptă: cel mai adesea se dezmiardă și lucește – de cântec, de prietenie” (*ibidem*). (L. Trinca, *„Imaginea etnică” a românului sau etnostereotipuri*).

De asemenea, considerăm demnă de a fi luată în seamă și piesa lui Matei Vișniec *Despre sexul femeii – câmp de luptă în războiul din Bosnia*, unde autorul se pronunță în felul următor pe marginea problemei în discuție: „Îmi plac românii. ...Sunt singurul popor latin din regiune..., sunt puțin cam prea fataliști, totuși se dau după cum bate vântul, mereu de partea învingătorilor, și chiar limba lor e împănată de cuvinte slave” (M. Vișniec).

Ghid metodologic: pag. 36

Studiu de caz

Analiza formelor interne ale cuvintelor (motivarea), care contribuie la relevarea specificului etnolingval. Argumentarea unităților lexicale din limbile studiate, conform modelului.

Specificul etnolingval ce transpare din forma internă a cuvintelor

Un exemplu elocvent este nominatul *ghiocel*. Această plantă a impresionat prin forma sa și, respectiv, i s-a zis *ghiocel* (derivat de la *ghioc*). Rușii au dorit să evidențieze modul de apariție a ghiocelului – *подснежник* (“de sub zăpadă”). Francezii au considerat important de a sublinia că planta se ivește de sub zăpadă, răzbind prin ea, adică, străpungând-o și au denumit-o, prin urmare, *perce-neige* (*percer* “a străpunge” și *neige* “zăpadă”). Pentru nemți, ghiocelul seamănă cu un clopoțel (*Schneeglöckchen* “clopoțel de zăpadă”). Englezii asociază această plantă cu o picătură de zăpadă, „rămasă” odată cu încălzirea timpurie a vremii, spunându-i *snowdrop* (*snow* “zăpadă” și *drop* “picătură”).

Lăcrimioară este un derivat de la lacrimă, fapt ce se explică, mai curând, prin florile gingașe ale acesteia, care seamănă cu niște picături de lacrimi. Germanii relevă timpul de apariție și de înflorire, precum și forma florilor, care seamănă cu niște clopoței, zicându-i *Maiglöckchen* (*Mai* “luna mai” și *Glöckchen* “clopoțel”), iar englezii au considerat important locul apariției, spunându-i *lily of the valley* (*lily* desemnează numele oricărei plante, iar *valley* înseamnă “vale, vâlcea”). Fiind o plantă cu floricele aromate, francezii au numit-o *muguet* (*mugue* „miros”, “substanță odorantă”).

Originea nominatului *curcubeu* în limba română este necunoscută, forma lui internă fiind “netransparentă”, în comparație cu corespondențele ei interlinguale. Astfel, în franceză se utilizează compusul *arc-en-ciel* „arc pe cer”, forma curcubeului semănând cu un arc colorat “aruncat” pe cer. Așa cum acest “arc” apare atunci când “plouă cu soare”, englezii și nemții l-au numit *rainbow* (*rain* “ploaie”, *bow* “arc”) și, respectiv, *Regenbogen* (*Regen* “ploaie” și *Bogen* “arc”).

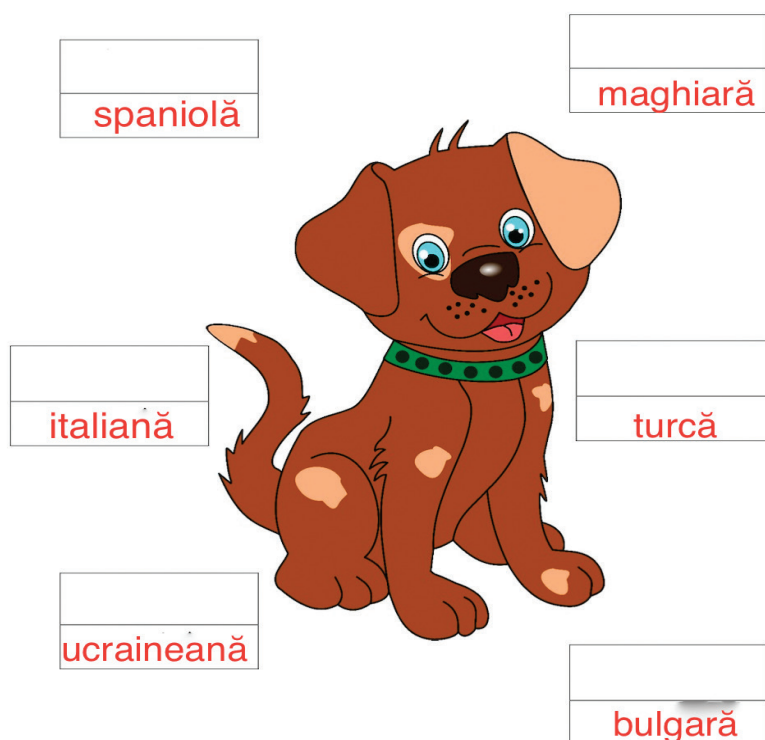
Ghid metodologic: pag. 39

Investigația de grup

Cercetarea fenomenului onomatopeic diferit. Completarea rubricii pentru onomatopeele din limba română.

Specificul etnolingval al onomatopeelor

Animale	Limbile				
	RUSĂ	GERMANĂ	ENGLEZĂ	FRANCEZĂ	ROMÂNĂ
Câine	гав-гав	Wau wau	Uuff-uffff	Wouah-wouah Wouf-wouf	
Pisică	мяу-мяу	Miau miau	Meu-meu	Miaou-miaou	
Broască	ква-ква	Quak quak	Rribbit	Coa-coa, Croat-Croat	
Cocoș	Ку-ка-ре-ку	Kikeriki	Coc-a-dudl-du	Co-co-ri-co	

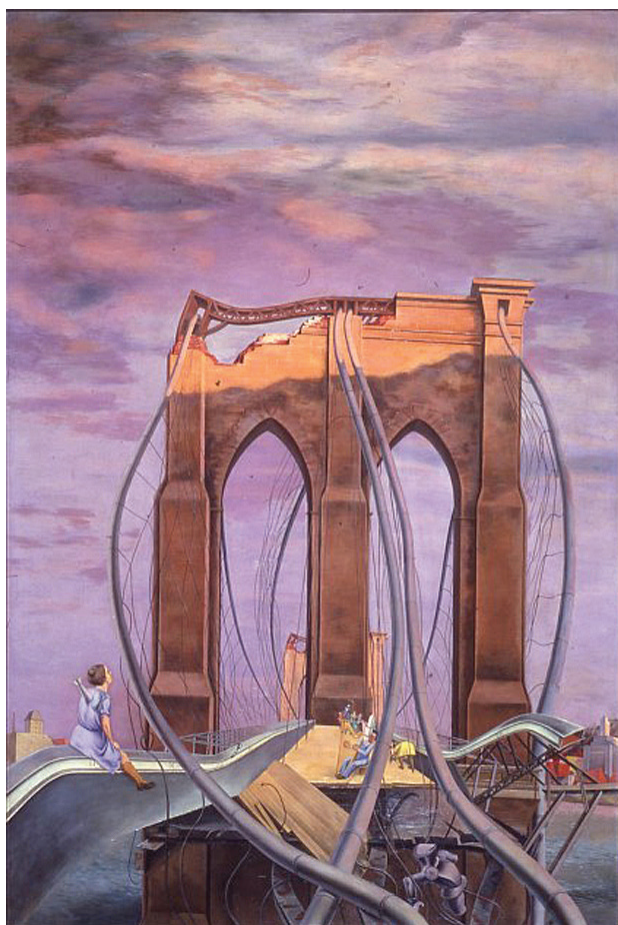
Ghid metodologic: pag. 39

Harta conceptuală

Lecturarea articolului (Trinca L. „*Geografia mentală*” la români și ruși) și relevarea specificului percepției spațiului la români în raport cu alte popoare, pornind de la noțiunile *mental*, *geografie*, *geografie mentală*.

Geografia mentală

Conform ipotezelor emise în geografia mentală, o ramură științifică preocupată de reprezentarea mentală a spațiului, imaginea spațiului în mintea umană nu este strict motivată funcțional, ci este suplinită cu elemente simbolice, cu afectivitate și valori personale. Altfel zis, experiența de viață imprimă pe harta mentală a fiecărui individ spații având încărcătură simbolică, precum ar fi locul natal, strada copilăriei, locul unei experiențe inedite, locul de veci al unui om drag, spațiul pierdut etc. „Orice cultură poate fi caracterizată de un set specific de „hărți cognitive”, care definesc experiența și servesc la orientarea comportamentului membrilor culturii respective” (Terzea-Ofrim). Problema spațiului, după cum menționează Ernest Bernea, și modul de reprezentare a lumii în care această problemă își are originea și dezlegarea „ia forme de o mare însemnătate pentru înțelegerea fenomenului românesc în datele sale etnice, în general, și în cele etnografice, în special” (Bernea).

Fiecare om realizează segmentarea teritorială în mod propriu, făcând uz de criterii proprii. Or, în afară de subsistemul proceselor de cunoaștere, psihicul uman mai conține un subsistem energetic, aparținând personalității, de aceea nu sunt generate de utilitatea imediată, ci de criterii de ordin afectiv, ceea ce implică și un proces evaluativ. Astfel, toate valorile conferite spațiului se acumulează în mental în urma experiențelor noastre, precum și a cunoștințelor noastre sau ca rezultat al manipulării prin mass-media (ultima, în special în cazul locurilor pe care nu le-am văzut în mod direct).

Geografia mentală studiază modalitățile de percepție a spațiului, fiind o disciplină aflată la intersecția între psihologie (or, percepția e o noțiune ce aparține domeniului psihologiei) și geografie (Trinca, „*Geografia mentală*” la români și ruși).

Ghid metodologic: pag. 47

Gândește - Perechi - Prezintă

Identificarea diferențelor esențiale dintre societățile orientate pe termen scurt și cele orientate pe termen lung, analizând tabelele.

Diferențe culturale

Norma generală și familia

ORIENTARE PE TERMEN SCURT	ORIENTARE PE TERMEN LUNG
• Bătrânețea e o perioadă nefericită, dar începe târziu; • Presiune socială pentru a cheltui; • Eforturile trebuie să conducă la rezultate rapid; • Preocupare pentru obligațiile sociale și cele care decurg din statut; • Respect pentru tradiții; • Preocupare pentru stabilitate personală; • Căsătoria e un aranjament moral; • Traiul împreună cu socrii e o sursă de necazuri; • Modestia e doar pentru femei; • Copiii primesc cadouri de dragul amuzamentului și al câștigării afecțiunii.	• Bătrânețea e o perioadă fericită și începe devreme; • Cumpătare, economisirea resurselor; • Perseverență, eforturi susținute pentru rezultate care apar încet; • Acceptarea de a te subordona unui scop • Respect pentru situația concretă; • Preocupare pentru capacitatea de adaptare; • Căsătoria e un aranjament pragmatic; • Traiul împreună cu socrii e normal; • Modestia e atât pentru bărbați, cât și pentru femei; • Copiii primesc cadouri de dragul educației și al dezvoltării.

Modurile de gândire

ORIENTARE PE TERMEN SCURT	ORIENTARE PE TERMEN LUNG
• În muncă, valorile principale sunt libertatea, drepturile, împlinirea și gândirea independentă; • Importanța profiturilor din anul în curs; • Managerii și muncitorii se află în tabere diferite; • Meritocrație, recompensă în funcție de capacități; • Devotamentul personal variază în funcție de nevoile afacerii; • Există linii călăuzitoare privind ce e bine și ce e rău; • Gândire analitică.	• În muncă, valorile principale sunt învățarea, cinstea, capacitatea de adaptare, responsabilitatea și disciplina autoimpusă; • Importanța profiturilor de peste zece ani; • Managerii-proprietari și muncitorii împărtășesc aceleași aspirații; • Nu sunt de dorit mari diferențe economice și sociale; • Investiții în rețele de relații personale de lungă durată; • Ce e bine și ce e rău depinde de împrejurări; • Gândire sintetică.

Ghid metodologic: pag. 47

Brainstorming

Argumentarea axiomei: „Cultura reprezintă materia primă valorificată în limbaj”, analizând afirmația de mai jos.

Viziunea etnolingvală

A devenit deja *communis opinio* că experiența empirică a unui popor este sedimentată în limbă. Limba fixează și sintetizează de-a lungul timpului informația despre existența culturii unui popor. Faptele culturale se cristalizează, în speță, în vocabular, dar și în structura gramaticală a limbii, întrucât aceasta reflectă modul de a gândi și de a se poziționa în raport cu realitatea imediată. Bineînțeles, actualmente, fenomenul de sintetizare a experienței culturale a poporului este temperat în contextul așa-numitului proces al globalizării, în care cramponarea de o anume cultură națională se consideră un anacronism. Cu toate acestea, azi este deja acreditată ideea că „în virtutea esenței sale, limba furnizează individului cadrul ce-i susține « imaginea lumii », exprimând, așa cum preciza (în același context) Humboldt, „spiritul popoarelor”. În același timp, limba constituie totdeauna un mod de „a locui în lume”.

(Sursa: Trinca L. *Timpul etnic românesc (în baza experimentului asociativ)*. În: *Artă și educație artistică, revistă de cultură și practică educațională*, nr. 1 (23), Bălți, 2014. ISSN: 1875-0445, pp. 20-27)

Jurnalul triplu. Diferențe de gen

Correspondența studentului cu profesorul și discutarea subiectului *Diferențe de gen* în baza documentelor afișate/enunțate:

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/63351

https://www.academia.edu/4941757/Comunicare_Interculturala

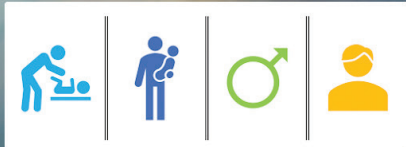
Completarea agendei cu notițe paralele în trei rubrici:

Citatul și comentariul studentului	Gânduri rezultate din discuții postlectorale	Întrebările studentului și sugestiile profesorului

Gender

Barbat

+

Femeie

+

Diferența de gen

+

Limbajul și modul de gândire a femeilor și bărbaților

Profesia

Valorile

Comportamentul

Încurajare

Ghid metodologic: pag. 40

Eu realizez

Aplicarea cunoștințelor lexicale și lexicografice și identificarea anglicismelor în ziare și anunțuri online/exemplificare. Analizarea utilizării anglicismelor și aprecierea plurilingvismului în societatea contemporană. Completarea tabelului cu echivalentele din limba română.

Anglicism	Varianta română și explicația termenului	Informație suplimentară din ziare și anunțuri online/exemplificare
Job		
Shop		
Supermarket		
Star		
Sale		
Discount		
Brand		
Staff		
Dealer		
Broker		
Lobby		
Manager		

Ghid metodologic: pag. 42

Brainsketching în 4 grupuri

Brainsketching în 4 grupuri, în vederea estimării poziției culturii române, folosind ca reper unități lexicale sau expresii românești:

- 1) **pe axa individualism/colectivism:** hora/șezătoarea/apartamentul de bloc, prietenia/amicizia; noi și-ai noștri; aveți-vă ca frații; a fi în rândul lumii (cu lumea); a urma calea bătăută (bătătorită); proverbe: „Ajută-ți părinții, că și ei te ajută”; „Necuviința fiului este rușinea tatălui”; „Prietenia este cel mai de preț lucru”; „Sângele apă nu se face”; „Unirea face fericirea” etc.;
- 2) **pe axa masculinitate/feminitate:** „Bărbatu-i capul, dar femeia gâtul”; „În casă la noi cântă cocoșul, nu găina”; „Bărbat fără femeie, cal fără frâu, femeie fără bărbat, barcă fără cârmă”; „Femeile sunt temelia educației în fiecare generație”;
- 3) **privind distanța față de putere:** „Egalitate, dar nu pentru căței”; a-și peria șefii;
- 4) **privind gradul de acceptare a incertitudinii:** „Nu da vrabia din mână pe cioara de pe gard”; „Ce-i în mână, nu-i minciună”; „Decât codaș la oraș, mai bine-n satul tău fruntaș” etc.

Diagrama Venn

Identificarea discrepanțelor și asemănărilor în interpretare, specifice diferitelor culturi, în baza listei cu teme vulnerabile, considerate o zonă minată în comunicarea interculturală. Stabilirea acelor care ar putea să devină cauza unor conflicte de ordin intercultural. Completarea listei propuse, în baza experienței proprii.

Cultura engleză	Cultura română
Courtesy to women	Amabilitatea față de femeie
Degrees of politeness	Gradul de amabilitate
Eating habits	Luarea mesei
Greeting	Salutul
Kissing, hand-shaking, gestures	Săruturile, strângerea mâinii, gesticularea
Leave – taking	Luarea de rămas bun (despărțirile)
Loudness or quietness of the voice	Vocea ridicată
Seating arrangements in meetings/ receptions	Amplasarea în cadrul ședințelor, a recepțiilor
Small talk	Sforăitul, tusea, strănutul, smiorcăitul etc.
Sniffing / coughing / sneezing / nose blowing, etc.	Invitația
Ways of extending invitations	Ordinele și instrucțiunile
Ways of giving instructions / orders	Modalitățile de exprimare a consimțământului/dezacordului, deschiderii/închiderii
Ways of indicating agreement/ disagreement	Întâlnirile
Ways of opening / closing meetings	Datul din cap în semn de aprobare sau dezaprobare și semnalul din mână
Ways of beckoning / pointing	
Ways of standing / sitting	Maniera de a sta în picioare/de a sta așezat

Ghid metodologic: pag. 74

Agenda cu notițe paralele

Recunoașterea țării după descrierea comportamentului în public (SUA, Rusia, China, Japonia, Marea Britanie). Selectarea secvențelor din descrierea ce corespunde fiecărei culturi și comentarea în funcție de propria experiență.

COMPORTAMENTUL ÎN PUBLIC	ȚARA
Nu se recomandă manifestările emoționale, fie pozitive sau negative, în public; În cazul când simțiți nevoia să vă descărcați emoțional, ar trebui să o faceți acasă; Nu se recomandă gesturile prietenești de genul bătutului pe spate sau îmbrățișărilor; Distanța dintre emițător și receptor e relativ mare; Trebuie menținut contactul vizual, mai ales în momentul în care se urmărește accentuarea importanței anumitor aspecte; Atingerea nasului cu degetul arătător este un gest obișnuit: exprimă încrederea, dar este folosit adesea în glumă în special între prietenii apropiați și între membrii unei familii. Nu este folosit în situații de afaceri, mai ales în prezența unor necunoscuți.	
Obişnuiesc să se aplece puțin pentru a saluta. Strânsul mâinii este de asemenea un gest obișnuit; Aplauzele ca semn de bun-venit într-o instituție publică; Se evită gesturile largi, teatrale sau o mimică prea expresivă; Nu se gesticulează atunci când se vorbește; gesticularea e iritantă; Nu le face plăcere să fie atinși de către străini; Zâmbetul nu este salutat; Sunt interzise gesturile de exprimare în public a afecțiunii față de o persoană de sex opus; Este acceptat scuipatul pe stradă.	
E nevoie a se menține, în orice situație, un ton redus și politicos al vocii; Plecăciunea constituie o parte importantă a protocolului de afaceri; Se poate saluta, face cunoștință, mulțumi, cere scuze sau cere o favoare printr-o plecăciune ("ojigi"); Amploarea plecăciunii depinde de poziția celui căruia îi este destinată; Plecăciunile exprimă atât respect, cât și smerenie; Se evită manifestarea sentimentelor prin mimică sau gest; Semnul clasic pentru „OK” înseamnă „bani”; Este permis contactul vizual direct.	

Strângerea mâinii este un gest foarte obișnuit; Contactul vizual este important și trebuie menținut atâta vreme cât cineva vi se adresează; Afecțiunea în public nu se manifestă decât în timpul salutului; Fumatul în public este permis.	
Distanța standard dintre două persoane care vorbesc este de aproximativ 60-70 cm; O distanță mai mică celei amintite poate provoca disconfort; În afara membrilor familiei și a prietenilor apropiați, nu prea se angajează în îmbrățișări de salut sau în alte forme de contact fizic; Strângerea mâinii este un gest foarte obișnuit atât pentru bărbați, cât și pentru femei, deși femeia întinde mâna prima; Fumatul nu este un obicei foarte popular și face obiectul multor restricții în cele mai multe locuri publice. Cel mai indicat este să cereți voie înainte de a vă aprinde o țigară sau să așteptați să vedeți dacă mai fumează și altcineva. Atât restaurantele, cât și hotelurile au saloane sau camere pentru fumători și nefumători;	
Contactul vizual direct poate crea siguranța că sunteți sincer, deși acest contact nu ar trebui să fie prea intens; Există două gesturi clasice pentru a vă exprima acordul: semnul „OK” sau degetul mare ridicat; Bătutul pe spate poate fi interpretat ca un gest de prietenie, de tovarășie; E normal a sta picior peste picior, chiar cu glezna unuia peste genunchiul celuilalt, sau a-și pune picioarele pe un scaun sau pe birou.	

(Sursa: http://www.nonformalii.ro/uploads/resurse/fisiere/Comunicare_interculturala.pdf)

Competența interculturală

- Reflectează: De ce oare în școala contemporană se cere ca fiecărui elev să i se formeze competența interculturală? Ce ar presupune acest lucru?
- Împărtășește părerea ta colegului/colegei și formulează un răspuns pe care îl veți prezenta clasei;
- Citește și selectează cuvintele și îmbinările ce explică noțiunea de competență interculturală, apoi, în cooperare cu colegii de echipă, reprezentați grafic printr-un **Păianjen** esența competenței interculturale.

“Competența interculturală incumbă trei dimensiuni: competența cognitivă (capacitatea de a cunoaște cultura și limba celui cu care se intră în contact, istoria, instituțiile, concepțiile asupra lumii, credințele, moravurile, normele, regulile de relaționare...), competența afectivă (disponibilitatea de adaptare interculturală prin probarea capacităților emoționale și motivaționale, de a empatiza) și competența operațională (capacitatea de a te comporta într-un anumit fel, de a experimenta conduite interculturale pozitive, de a combina conduitele verbale și nonverbale etc.).

Capacitatea de interculturalitate sau competența interculturală este rezultatul unui proces de învățare. Ea tinde către două obiective:

- Lărgirea capacității de percepție pentru tot ceea ce este străin. Această capacitate presupune ca noi să fim capabili a ne interoga certitudinile proprii și a trăi insecuritatea ce rezultă din faptul că nu putem interpreta ceea ce este străin cu grilele de lectură prestabilite. Situațiile ambivalente angajează stări de insecuritate, pentru că nu putem răspunde stimulilor externi prin reacții obișnuite. E de dorit ca prin educație să favorizăm astfel de deschideri și să le convertim în ceva fecund.
 - Capacitatea de a-l accepta pe altul ca fiind altceva. În întâlnirea cu străinii sunt două moduri eronate de a reacționa: primul mod constă în a nega diferența și a refuza acomodarea cu altul; al doilea – în a-l recepta pe altul ca pe ceva negativ, a-l percepe cu dușmănie, temere sau agresivitate.”
- Identifică și descrie comportamente și atitudini în medii multiculturale, caracterizate prin diversitate etnică, lingvistică, religioasă, socială.

Competența interculturală	
Așa da	Așa nu

- Documentează-te din alte surse cu privire la competența interculturală și la importanța acesteia în viața de astăzi.

Competența interculturală: pag. 18

Am venit în Moldova din regiuni diferite și putem pleca de aici oriunde

EVOCARE

- Cine dintre voi a locuit în alte țări sau în alte regiuni ale Moldovei sau cine cunoaște persoane care s-au mutat peste hotare? De ce au plecat?

REALIZARE A SENSULUI

- Scrieți și documentați tot ceea ce relatează copiii. Câte țări/regiuni ați adunat pe listă și câte motive pentru migrare ați găsit?

REFLECȚIE

- Reflectează asupra acestor lucruri și gândește-te la alte motive pentru migrare sau părăsirea propriei țări.
- Care ar putea fi motivele pentru strămutarea ta din sau în interiorul Moldovei?
- Dacă ai de gând să te muți cu traiul într-o țară străină sau în altă regiune a Moldovei, care ar fi țara sau regiunea pe care ai alege-o? Cum crezi că ar fi viața acolo? Ce va fi ușor și ce va fi greu?
- Ce ai face pentru a te simți acolo ca acasă? Pe cine sau ce ai dori să iei cu tine atunci când te vei muta? Ce va fi captivant în noua țară sau în noua regiune?

EXTINDERE

- Discută aceste lucruri în familia ta.

Competența interculturală: pag. 14

Cultura și valorile

- Explorarea convingerilor elevilor cu privire la valorile culturale tipice Republicii Moldova, prin comparație cu percepțiile lor, și stimularea gândirii critice.

Completați cu DA, dacă sunteți de acord cu afirmația, sau cu NU, dacă nu sunteți de acord. În cel de-al doilea caz, vă rugăm să adăugați o descriere scurtă a unei situații care va explica dezacordul Dvs.

	DA / NU	
1) Percepția de sine		
A. Conceptul de sine		Un membru al familiei sau al grupului dezvoltă comportamente orientate spre relații interpersonale calme.
B. Cum ar trebui să se acționeze		Independență; încurajare să consolidezi relații cu alții.
2) Percepția lumii		
A. Relația cu natura		Oamenii sunt parte din natură și trebuie să se integreze în aceasta în mod armonios.
B. Conceptul de timp		Lucrurile sunt bine planificate, activitățile sunt organizate în funcție de prioritatea lor.
3) Motivația		
A. Conceptul de realizare/succes		Împlinirea în relațiile interpersonale plăcute este, în mare măsură, rezultatul eforturilor depuse în acest sens.
B. Psihologia motivației		Membrii comunității sunt încurajați de la vârste fragede să-și realizeze potențialul, să se deosebească de alții prin ceva.
4) Modalitatea de relaționare cu alții		
A. Specificul personalității		Oamenii reacționează la alții în baza tendinței de a accepta sau rejecta persoana în totalitate.
B. Statutul persoanei		Se tinde spre un ideal de egalitate, ceilalți sunt tratați ca fiind egali.
C. Soluționarea diferențelor		Confruntarea este realizată în mod deschis, încercându-se totuși să se evite conflictele.
5) Forma de activitate		
A. Importanța actului de "a face"		"A face" nu este accentuat în mod special; lucrurile se iau ca atare, în funcție de ceea ce consideră persoana că este important.

Tabelul valorilor contrastante

- Elaborarea unui scurt eseu în care să se abordeze diferențele și similitudinile între cultura din Republica Moldova și alte culturi, prin confruntarea răspunsurilor din tabel.

	Cultura din Republica Moldova	Alte culturi europene
1) Percepția de sine		
A. Conceptul de sine	O entitate unică, dar în strânsă relație cu "alții" (familie, grup, comunitate).	Un membru al familiei sau al grupului dezvoltă comportamente orientate spre relații interpersonale calme.
B. Cum ar trebui să se acționeze	Dependența de alții; încurajare să consolidezi relații cu alții.	Independență; încurajare să consolidezi relații cu alții.
2) Percepția lumii		
A. Relația cu natura	Oamenii nu sunt grijulii față de mediul înconjurător.	Oamenii sunt parte din natură și trebuie să se integreze în aceasta în mod armonios.
B. Conceptul de timp	Nu este nicio urgență, ne mișcăm fără grabă, "avem timp destul".	Lucrurile sunt bine planificate, activitățile sunt organizate în funcție de prioritatea lor.
3) Motivația		
A. Conceptul de realizare/succes	Împlinirea în relațiile interpersonale plăcute este, în mare măsură, o chestiune de destin.	Împlinirea în relațiile interpersonale plăcute este, în mare măsură, rezultatul eforturilor depuse în acest sens.
B. Psihologia motivației	Sentimentele împărtășite între membrii comunității exclud pornirile de a te distinge de alții, de a fi superior prin ceva.	Membrii comunității sunt încurajați de la vârste fragede să-și realizeze potențialul, să se deosebească de alții prin ceva.
4) Modalitatea de relaționare cu alții		
A. Specificul personalității	Oamenii reacționează la alții în baza tendinței de a accepta sau rejecta persoana în totalitate.	Oamenii îi tratează pe cei din jur în baza personalității acestora, evitându-se tendința de a accepta sau rejecta persoana în totalitate.
B. Statutul persoanei	Modelul ierarhic – persoanele sunt tratate în funcție de poziția în societate.	Se tinde spre un ideal de egalitate, ceilalți sunt tratați ca fiind egali.
C. Soluționarea diferențelor	Confruntarea este intermediată astfel încât să se evite conflictele.	Confruntarea este realizată în mod deschis, încercându-se totuși să se evite conflictele.
5) Forma de activitate		
A. Importanța actului de "a face"	"A face" nu este accentuat în mod special; lucrurile se iau ca atare, în funcție de ceea ce consideră persoana că este important.	"A face"/a fi activ este înalt apreciat; orice face persoana este valorificat și considerat important.

Influențele culturale asupra opiniilor

- Facilitarea înțelegerii rolului pe care îl are cultura asupra felului în care percepem și analizăm situațiile specifice și lumea în întregime.

Facilitatorul va distribui fișa de lucru *Ce ați face?* și îi roagă pe studenți să o completeze în mod individual. Ulterior, se inițiază o discuție în grupul mare. Facilitatorul va nota pe tablă sau pe flipchart răspunsurile la următoarele întrebări:

1. **Ce este cultura?**
2. **Care dintre elemente culturale pot fi identificate ușor și care mai greu (atitudinile, valorile)?**
3. **Oferiți exemple de valori specifice culturii noastre. Cum sunt ele vizibile în societatea noastră?**
4. **Oferiți exemple de valori specifice altor țări din UE. Cum sunt ele vizibile în societățile acestor țări?**

Fișa de lucru *Ce ați face?*

- 1) **Dacă vedeți un grup de adolescenți aruncând cu pietre într-un câine?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 2) **Dacă vedeți o mamă care se zburcă cu cei trei copii mici ai săi, în timp ce tatăl nu face nimic?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 3) **Dacă fratele sau sora dvs. pocnește din degete de câteva ori pentru a vă atrage atenția?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 4) **Dacă vedeți vecinul/vecina (colegul/colega) dvs. făcându-vă semnul OK?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 5) **Dacă vedeți un cuplu care, mergând pe stradă, se ține de mâini?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 6) **Dacă aveți un oaspete care eructează la masă după ce a mâncat?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 7) **Dacă ați convenit să vă întâlniți cu o prietenă/un prieten la ora 16.00, iar acum e ora 17.00 și el/ea încă nu a venit?**
Răspunsul/reacția dvs.:

8) **Dacă vi se spune că v-ați îngrășat?**

Răspunsul/reacția dvs.:

9) **Dacă faceți cunoștință cu o doamnă și ea vă întinde mâna pentru a vă saluta?**

Răspunsul/reacția dvs.:

10) **Vecinul/vecina dvs. bate la ușă și cere să-i împrumutați ceva?**

Răspunsul/reacția dvs.:

Facilitatorul distribuie fișa de lucru *Ce ați face ACUM?*, pentru a o completa în mod individual. Ulterior, sunt formate grupuri mici, a câte 2-3, care vor compara răspunsurile oferite la întrebările din ambele fișe și vor discuta pe marginea deosebirilor atestate. Fiecare grup va sumariza discuția și va prezenta concluzia în plen. Facilitatorul va debriefa activitatea cu întreaga clasă.

Fișa de lucru *Ce ați face ACUM?*

1) **Dacă vedeți un grup de adolescenți aruncând cu pietre într-un câine?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară unde câinii au rabie și sunt sălbatici:

2) **Dacă vedeți o mamă care se zburcă cu cei trei copii mici ai săi, în timp ce tatăl nu face nimic?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o societate în care rolurile de gen împărțite de majoritatea populației sunt cele tradiționale:

3) **Dacă fratele sau sora dvs. pocnește din degete de câteva ori pentru a vă atrage atenția?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară unde sunetele din degete sunt folosite pentru a atrage atenția cuiva:

4) **Dacă vedeți vecinul/vecina (colegul/colega) dvs. făcându-vă semnul OK?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o țară unde acest semn este un gest obscen:

5) **Dacă vedeți un cuplu care, mergând pe stradă, se ține de mâini?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o țară unde acest gest se consideră promiscuu:

- 6) **Dacă aveți un oaspete care eructează la masă după ce a mâncat?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când sunteți dintr-o țară în care acest comportament semnifică recunoștință pentru masă și aprecierea bucatelor:
-
- 7) **Dacă ați convenit să vă întâlniți cu o prietenă/un prieten la ora 16.00, iar acum e ora 17.00 și el/ea încă nu a venit?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară unde punctualitatea este o valoare, se respectă programul fiecăruia:
-
- 8) **Dacă vi se spune că v-ați îngrășat?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară în care aceste cuvinte ar fi un compliment:
-
- 9) **Dacă faceți cunoștință cu o doamnă și ea vă întinde mâna pentru a vă saluta?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o țară unde se obișnuie ca lumea să se salute strângându-și mâinile, chiar dacă persoana tocmai a realizat o muncă manuală neplăcută:
-
- 10) **Vecinul/vecina dvs. bate la ușă și cere să-i împrumutați ceva?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară în care schimbul de amabilități și solicitări este o regulă nescrisă, care se respectă înainte să se ajungă la o relație mai apropiată:
-

Harta socială

- Fiecare elev are o foaie A3.
- În centru își scrie numele și prenumele.
- Pe primul cerc, se scriu numele acelor persoane din familie cu care elevul comunică (rude apropiate sau mai depărtate).
- Pe cercul al doilea, se scriu numele prietenilor – însă condiția este ca aceste persoane să facă parte din cercul în care comunică pe viu, nu prin rețele de socializare.
- Pe cercul al treilea, elevul va scrie numele persoanelor pe care ar vrea să le cunoască (pot fi cunoscuți virtuali, rude etc.).

Prin urmare, harta se structurează vizual în jurul unui centru și are 3 cercuri.

- Cu altă culoare, lângă fiecare nume se vor scrie cuvinte-cheie care ar putea caracteriza relația elevului cu persoanele nominalizate: substantive care indică gradul de rudenie, prenumele mediatorului (cel prin care elevul a cunoscut persoana respectivă), metafore-substantive, adjective trăsături de caracter relevante, caracteristici ale relației, toponime, date ș.a.m.d.
- Când harta este completată, elevul ar trebui să aibă posibilitatea de a prezenta relațiile sale sociale. El poate să meargă pe un cerc sau să aleagă câte o „adresă” din fiecare cerc. De ex., din primul cerc, aș vrea să vă relatez despre bunica mea din partea mamei...; din cercul prietenilor, am să vă povestesc despre relația mea cu...; dintre prietenii virtuali, mă opresc la.... Prezentarea hărții este necesară mai ales pentru a oferi modele de gândire și comunicare.

Această acumulare îl va ghida pe elev în alegerea persoanelor cu ajutorul cărora își va realiza proiectul.

Cuvinte împrumutate

Multe dintre cuvintele din limba română se aseamănă cu cuvintele altor limbi. Un motiv ar fi că au aceeași origine, altul că ar fi fost împrumutate unele de la altele. Iată câteva asemănări:

- *română, turcă, greacă*: alăută, amanet, catifea, călăuză, farfurie, fistic, geamantan, lăutar, lăută, palavă, pilaf, zuluf, dădacă, harababură, maimuță,
- *română, turcă, greacă, franceză*: cafea,
- *română, turcă, bulgară*: arpagic, năut, odaie, raft, salam, zarzavat, pârjoale,
- *română, turcă, sârbă, croată*: bostan, mosor,
- *română, turcă, bulgară, sârbă, croată*: burghiu,
- *română, turcă, greacă, bulgară, sârbă, croată*: cutie,
- *română, turcă, maghiară*: papuc, tărâm,
- *română, turcă, franceză*: padișah,
- *română, turcă, rusă, ucraineană*: liman,
- *română, greacă*: caisă,
- *română, rusă*: ceai, cioban, piersică,
- *română, slavă*: vișine, cireșe,
- *română, sârbă*: cârd,
- *română, germană*: oberliht,
- *română, macedoneană*: ciocan.

Limba română a împrumutat multe cuvinte din turcă, slavă, maghiară, greacă etc. Iată câteva dintre cele mai folosite:

- Cuvinte împrumutate din **limba turcă**: acadea, atlas; baclava; berechet; buzdugan; basma; beci; borangic; bumbac; bursuc; butuc; capcană; capot; chef; ciob; cașcaval; catâr; cazan; ceaun; chibrit; chioșc; chirie; cioban; ciomag; ciorap; ciorbă; cântar; cusur; dandana; dovleac; dud; dugheană; dulgher; fes; geantă; ghiveci; habar; hac; halat; haimana; hal; halal; halva; hamal; hambar; haz; herghelie; geam; iaurt; ibric; lalea; lighean; liliac; lulea; macara; magiun; moft; moftangiu; musafir; mușama; nufăr; pastramă; salcâm; sarma; sofa; susan; șiretlic; taifas; tarabă; taraf; tavan; telemea; tutun; tărâm; toi; trufanda; zambilă; zeflema; zor.
- Cuvinte împrumutate din **limba slavă** (sau derivații): a iubi, glas, nevoie, prieten, a zâmbi, zăpadă, ceas, iad, graniță, măgar, nădejde, pricină, rai, răs, a sădi, sfânt, stăpân, veac, vreme, plug, sită, război, brici, dobândă, a sfârși, a săvârși, apostol, călugăr, cazanie, slovă, stareț, episcop, evanghelie, brazdă, ogor, snop, babă, boier, sticlă, steag, veac, veste, zid, zvon, bogat, bolnav, scund, slab, vesel, vrednic, a izbi, a îndrăzni, a lipi, a lovi, a privi, a trăi, a trăsni.
- Cuvinte împrumutate din **limba greacă**: a agonisi, tacticos, folos, prisos, cost, arvună, mătase, flamură, stol, buzunar, proaspăt.
- Cuvinte împrumutate din **limba maghiară**: neam, viclean, oraș, belșug, gând, fierăstrău, vameș, a cheltui, chin, răvaș, tobă, chipeș, uriaș, a tămădui, a îngădui, a bănuși, a (se) bizui.
- Cuvinte împrumutate din **limba latină** (fondul de bază): apă, lumină, foc, cântec, farmec, copil, ochi, mână, frate, soră, casă, pâine, pământ, țară, aur, dulce, a veni, a zice, a procura, iarbă, cireș, câmp, zi, oaie, bou, găină, ager, agil, bătrân, veteran, clar, colocvii,

insulă.

- Cuvinte împrumutate din **limba franceză**: influență, inventar, a soluționa, recensământ, mesager, parfum, elev, antreu.
- Cuvinte împrumutate din **limba italiană**: operă, capodoperă, bancă, contabil, bilanț, piano, bariton, solfegiu, mandolină, spaghetti.
- Cuvinte împrumutate din **limba germană**: crenvurșt, rucsac, halta, boiler, bliț, procură, prodecan.
- Cuvinte împrumutate din **limba rusă**: combinat, agregat, mecanizator, agrotehnică, procuratură.
- Cuvinte împrumutate din **limba engleză**: talk-show, mass-media, stres, campus, speaker, motel, radar, tobogan, corner, meci, fault, dribling, ring, design, miting.

(Dicționar de cuvinte împrumutate)

- Găsește sinonime pentru cuvintele din informație.
- Găsește și antonime pentru câteva dintre cuvintele de mai sus.
- Subliniază cuvintele pe care le-ai auzit în alte limbi.
- Ce cuvinte din alte limbi seamănă cu unele din limba română?
- De ce oamenii utilizează cuvinte din alte limbi?
- Alcătuiește un text din 8-9 enunțuri în care să folosești cel puțin 15 cuvinte din cele de mai sus.

Competența interculturală: pag. 131

Jucării-simboluri naționale la diferite popoare

EVOCARE

- Împărtășiți colegilor ce cunoașteți deja la tematica anunțată în titlu.
- Care credeți că este semnificația reală a acestor jucării?

REALIZARE A SENSULUI

- Informează-te și procesează informația.

Matrioșca (rusă: матрёшка) este o jucărie din lemn, o păpușă viu colorată, goală pe interior, în care sunt introduse alte păpuși, mai mici, identice. Se realizează din lemn de esență moale, din mesteacăn sau tei. A apărut prima dată în anii '90 ai secolului al XIX-lea, în localitatea Abramțevo, dar adevăratul centru de confecționare a celebrei jucării a devenit Serghiev-Posad. Aceste păpuși sunt și un simbol al fertilității. Arhetipul acestei jucării îl constituie ouăle de Paște, viu colorate, care se realizau în vechime din lemn pictat. Aceste ouă erau goale în interior, în care cel mai mare putând fi incluse altele mai mici. O astfel de jucărie se întâlnea și în Japonia, reprezentând un bătrânel jovial, cu mustăți lungi și albe, Darumú (sau, după alte informații, înfățișându-l pe sfântul budist Fukuruma), păpușa care era alcătuită din cinci figurine ce intrau una în alta.

Odată, după cum spune una dintre legende, cunoscutul pictor rus Serghei Maliutin ținea în mână un ou de lemn pictat și o jucărie japoneză. Aceste jucării diferite, realizate în două colțuri diferite ale Pământului, i-au dat o idee interesantă: imediat a schițat pe hârtie o păpușă hazlie, apoi încă una și încă una... La rugămintea pictorului, strungarul V. Zvezdocikin a realizat, din lemn, forma dorită. Serghei Maliutin a pictat-o. Așa a venit pe lume fetița îmbrăcată în sara-fan rusească: cu șalul ei, cu cocoșul negru în brațe. În interiorul ei se mai ascundeau încă șapte figurine, una mai mică decât alta, ultima, cea de-a opta, înfățișând un bebeluș în fașă. Cineva, văzând-o, a exclamat: „Ptiu, este chiar Matriona!” Și așa a primit fetița numele de Matriona, de la care mai târziu s-a format diminutivul Matrioșka. Cocoșul era deseori un simbol al fertilității, în Rusia și în toată Europa, dar mai ales în Franța: dovadă a prosperității și fecundității, imaginea sa țopăie de jur împrejurul clopotnițelor.

(După Wikipedia)

- Alcătuiți un articol similar pentru Wikipedia despre Guguță sau alte personaje-simbol la diferite popoare.

REFLECȚIE

În didactică, formatoarele O. Cosovan și T. Cartaleanu, de la CE PRO DIDACTICA, au ilustrat componentele competenței, în general și ale competenței interculturale, în particular, pornind de la simbolistica Matrioșcăi. Amintiți-vă care sunt acestea și demonstrați-le jucându-vă în echipe de câte 5 persoane, în care fiecare să aibă o păpușică. Păpușa mare, în care se vor introduce pe rând celelalte 4, reprezintă persoana competentă intercultural.

Costumele naționale la diferite etnii

EVOCARE

- Pregătește-te imaginar pentru a participa la un Festival al etniilor și alege-ți costumul național al etniei pe care o reprezinți. Documentează-te, în acest sens, despre fiecare piesă vestimentară. Poți folosi inclusiv resursele digitale disponibile.

REALIZARE A SENSULUI

- Prezintă grupului costumul ales, dezvăluind importanța fiecărui element/accesoriu în tradiția populară respectivă.
- Activitate pe echipe:
Călătorie imaginară în diferite țări ale lumii pentru a cunoaște costumul național și moda timpului în care ele au apărut.

EASTERN EUROPE

REFLECȚIE

- Ce ați învățat din activitatea realizată?
- Ce mesaj de educație interculturală merită să fie transmis copiilor cu care veți lucra la grădiniță sau la școală? Scrieți-le pe un poster sau pe un slide.

EXTINDERE

- Fiecare student va căuta câte o informație și imagini relevante despre costumul național al poporului ales de el. Propuneți fiecare câte un popor, despre al cărui costum vreți să vă documentați suplimentar.

Pestalozzi și moștenirea sa spirituală transculturală

EVOCARE

- Împărtășește colegilor ce cunoști despre Pestalozzi. Când și unde ai cunoscut acest nume?

REALIZARE A SENSULUI

- Informează-te și notează noutățile din articolul biografic de mai jos.

Johann Heinrich Pestalozzi (n. 12 ianuarie 1746, Zürich, Confederația Veche a Elveției – d. 17 februarie 1827, Brugg, Elveția) a fost un pedagog elvețian și reformator al educației. A îmbogățit și a reînnoit conținutul și metodele învățământului primar, fiind considerat întemeietorul școlii populare. Profilul său ocupațional se extinde de la pedagog, la filantrop, filozof, politician, scriitor și agricultor.

Pestalozzi fost influențat atât de iluminism, cât și de romantism. Astfel, a considerat că îmbunătățirea situației maselor populare se poate realiza, în primul rând, prin educație și instrucție, care ar trebui să se desfășoare atât în școală, cât și în mediul familial, conform naturii, adică să descopere și să stimuleze abilitățile înnăscute al copilului.

Considerând că tineretul trebuie să fie înzestrat nu numai cu cunoștințe, ci și cu deprinderi practice, a preconizat îmbinarea instrucțiunii cu munca productivă. Principiile școlii pestalozziene au fost preluate, cu unele îmbunătățiri, de întreaga pedagogie științifică: intuiția, stimularea activității proprii a copilului, respectarea individualității lui, asigurarea dezvoltării armonioase și echilibrate a omului și încadrarea în comunitatea educativă (de la familie până la umanitate).

Pestalozzi și-a pus în practică ideile în Institutul pentru copii orfani Neuhof, pe care l-a înființat și l-a condus în perioada 1774-1780. În 1798, la încheierea revoluției burgheze din țară, eveniment soldat cu apariția Republicii Elvețiene, intră la conducerea orfelinatului din Stans, funcție pe care o deține până în 1799. În perioada 1800-1804, a condus institutul din Burgdorf, care în 1805 se mută la Münchenbuchsee și, tot în același an, la Yverdon, în fruntea căruia se află până în 1825.

A fost influențat în ideile sale pedagogice și filozofice de către Jean-Jacques Rousseau, iar el, la rândul său, i-a avut ca discipoli pe Allan Kardec (pedagog și scriitor francez, fondatorul spiritismului), Friedrich Fröbel (educator german), Louis-Vincent Tardent (botanist și academician elvețian) etc.

În spațiul românesc ideile lui Pestalozzi pătrund mai întâi în Transilvania prin intermediul

lui Stephan Ludwig Roth, care i-a fost discipol și colaborator la Yverdon. Aceste idei au influențat Regulamentul școlar din Țara Românească (1832) și pe cel din Moldova (1835).

Operele semnate de Pestalozzi:

- 1780: Ora de seară a unui sihastru;
- 1781-1787: Leonardo e Gertrude („Leonard și Gertruda”);
- 1783: Sulla legislazione e l’infanticidio („Asupra legislației și infanticidul”);
- 1797: Mie indagini sopra il corso della natura umana nello svolgimento del genere umano („Cercetările mele asupra cursului naturii umane în dezvoltarea genului uman”);
- 1801: Come Gertrude istruisce i suoi figli („Cum își învață Gertruda copiii”);
- 1825: Canto del cigno („Cântecul lebedei”).

(Informație adaptată după Wikipedia)

REFLECȚIE

- Prin ce te-au impresionat secvențele biografice ale lui Pestalozzi? Expune, cel puțin, 3 lucruri, care au prezentat interes sporit pentru tine.

EXTINDERE

- Teme pentru proiecte de investigație, realizate în pereche sau în grup. Informează-te suplimentar și sistematizează în mod ilustrativ datele pe postere la tematicile de mai jos:
 - a) Ideile protestante ale lui Pestalozzi;
 - b) Discipolii săi renumiți – Allan Kardec, Friedrich Fröbel, Louis-Vincent Tardent, Stephan Ludwig Roth;
 - c) Regulamentul școlar din Țara Românească (1832) și cel din Moldova (1835);
 - d) Operele lui Pestalozzi, rămase ca moștenire spirituală universală;
 - e) Universitatea din Zurich, în care se păstrează vie amintirea despre marele pedagog;
 - f) Ideile de educație interculturală, promovate prin principiile pedagogice ale lui Pestalozzi.